

Saopštenje Komisije o primjeni čl. 87 i 88 Ugovora o Evropskoj zajednici na području državnih pomoći u obliku garancija

(2008/C 155/02)

Ovo Saopštenje zamjenjuje Saopštenje Komisije o primjeni čl. 87 i 88 Ugovora o EZ-u na državne pomoći u obliku garancija (SL C 71, 11.3.2000., str.14)

1. UVOD

1.1. Kontekst

Ovim Saopštenjem se ažurira pristup Komisije državnim pomoćima dodijeljenim u obliku garancija, a cilj joj je da pruži državama članicama detaljnije smjernice o načelama na kojima Komisija namjerava da temelji svoje tumačenje čl. 87 i 88 i njihovu primjenu na državne garancije. Ova načela trenutno su prikazana u Saopštenju Komisije o primjeni čl. 87 i 88 Ugovora o EZ-u na državne pomoći u obliku garancija¹. Iskustva stečena u primjeni ovog Saopštenja od 2000. godine ukazuju da bi Komisija trebalo da preispita svoju politiku u ovom području. U vezi sa tim, Komisija podsjeća, na primjer, na svoju nedavnu praksu kod raznih posebnih odluka² u vezi sa potrebom pojedinačnog ocjenjivanja rizika gubitaka vezanih za svaku garanciju u slučaju šeme pomoći. Komisija namjerava da svoju politiku u tom području učini što transparentnijom kako bi njene odluke bile predvidive i kako bi se osigurao jednak tretman. Komisija naročito želi da pruži »sigurnu luku« malim i srednjim preduzetnicima i državama članicama za datog privrednih društava na osnovu njegovog finansijskog rangiranja, određivanjem minimalne marže koja bi trebalo da se naplati privrednom društvu za državne garancije, a da se te garancije ne smatraju kao pomoć u smislu člana 87 stav 1 Ugovora. Takođe, svaka razlika između zaračunate premije i minimalne premije mogla bi da se smatra elementom pomoći.

1.2. Vrste garancija

U svom najuobičajenijem obliku, garancije su povezane sa zajmom ili drugom finansijskom obavezom koju dužnik ugovara sa povjeriocem; one mogu biti dodijeljene kao pojedinačne garancije ili kroz šemu garancija.

Međutim, postoje različiti oblici garancija, u zavisnosti od njihove pravne osnove, vrste transakcije koja se pokriva, njihovom trajanju, itd. Popis nije konačan, a moguće je prepoznati sljedeće oblike garancija:

- opšte garancije, tj. garancije pružene preduzetnicima kao takvim, za razliku od garancija vezanih za određenu transakciju, kao na primjer zajam, kapitalno ulaganje, itd.,
- garancija vezana za određeni instrument za razliku od garancija vezanih za status samih privrednih društava,
- garancija izdata direktno ili kontragarancije izdate kao garant prvog nivoa,
- neograničena garancija za razliku od garancija ograničenih u iznosu i/ili vremenu. Komisija takođe pomoćima u obliku garancija smatra i povoljnije uslove finansiranja koje su dobili preduzetnici čiji

¹ SL C 71, 11.3.2000., str. 14.

² Na primjer: Odluka Komisije 2003/706/EZ od 23. aprila 2003. o šemi pomoći sprovedenoj u Njemačkoj, pod nazivom »Šeme garancija u saveznoj državi Brandenburg za 1991. i 1994. godinu« – državna pomoć C 45/98 (prije NN 45/97) (SL L 263, 14.10.2003, str. 1); Odluka Komisije od 16. decembra 2003. godine o šemama garancija kod finansiranja brodova – Njemačka (NN 512/03) (SL C 62, 11.3.2004, str. 3); Odluka Komisije 2006/599/EZ od 6. aprila 2005. o šemi pomoći koji Italija namjerava da sprovede za finansiranje brodova (SL L 244., 7.9.2006, str. 17).

pravni oblik ne predviđa stečaj ili druge postupke razrješavanja insolventnosti, odnosno predviđa izričito državnu garanciju ili pokriće gubitaka od strane države. Isto se primjenjuje na sticanje udjela u preduzetništvu od strane države, ako se prihvata neograničena odgovornost umjesto uobičajene ograničene odgovornosti.

- garancije koje jasno potiču iz ugovornog izvora (kao što su službeni ugovori, pisma podrške) ili drugog pravnog izvora za razliku od garancija čiji je oblik manje jasan (kao što su propratna pisma, usmene obaveze), moguće uz različite nivoe podrške koje takvu garanciju mogu pružiti.

Posebno u drugom slučaju, nedostatak odgovarajućih pravnih ili računovodstvenih zapisa često može dovesti do vrlo lošeg sljeda. Ovo važi i za korisnika i za državu, odnosno državni organ koji daje garanciju, i kao rezultat, za informacije dostupne trećoj strani.

1.3. Struktura i područje primjene Saopštenja

U smislu ovog Saopštenja:

- (a) »šema garancija« označava svaki instrument na osnovu kojeg se, bez potrebe daljnjeg sprovođenja mjera, mogu dati garancije preduzetnicima koji zadovoljavaju određene uslove o trajanju, iznosu, transakciji, obliku ili veličini privrednih društava (kao što su mali i srednji preduzetnici);
- (b) »pojedinačne garancije« označavaju svaku garanciju dodijeljenu privrednom društvu, a da nije data na osnovu šeme garancija.

Poglavlja 3. i 4. ovog Saopštenja oblikovana su kako bi bili direktno primjenjivi na garancije vezana za određenu finansijsku transakciju kao što je zajam. Komisija smatra da su, zbog svoje učestalosti i zbog činjenice da se oni obično mogu kvantifikovati, to slučajevi gdje postoji najveća potreba za razvrstavanjem garancija na one koje predstavljaju državnu pomoć ili ne.

Budući da je u većini slučajeva transakcija koja je pokrivena garacijom zapravo zajam, ovo Saopštenje u daljem tekstu glavnog korisnika garancije naziva »dužnik«, a osobu čiji je rizik umanjeno izdavanjem državne garancije naziva »povjerilac«. Korišćenje ova dva određena pojma takođe ima za cilj olakšavanje razumijevanja logike ovog teksta, budući da je osnovno načelo zajma široko poznato. Međutim, iz ovoga ne slijedi da se Poglavlja 3. i 4. odnose samo na garancije za zajmove. Oni su primjenjivi na sve garancije gdje se pojavljuje sličan prenos rizika kao što je ulaganje u obliku kapitala, uz uslov da se uzme u obzir primjenjivi profil rizika (uključujući i moguće nedostajanje kolaterala).

Saopštenje se primjenjuje na sve ekonomske sektore, uključujući sektor poljoprivrede, ribarstva i saobraćaja, ne dovodeći u pitanje posebna pravila vezana za garancije u predmetnom sektoru.

Ovo Saopštenje se ne odnosi na kreditne garancije za izvoz.

1.4. Ostale vrste garancija

Kada neki oblici garancija (vidjeti tačku 1.2.) uključuju prenos rizika na garanta, ali ne pokazuju jednu ili više posebnih karakteristika koje se spominju u tački 1.3, na primjer kod garancija osiguranja, potrebno je da se sprovede analiza od slučaja do slučaja, u kojoj se, ako je potrebno, primjenjuju odgovarajuća Poglavlja ili metodologije opisane u ovom Saopštenju.

1.5. Neutralnost

Ovo saopštenje se primjenjuje nezavisno od člana 295 Ugovora, pa se samim tim ne dovode u pitanje pravila kojima se uređuje sistem vlasništva u državama članicama. Po pitanju javnog ili privatnog vlasništva stav Komisije je neutralan.

Posebno, činjenica da je vlasništvo privrednih društava većinom u javnim rukama nije sama po sebi dovoljna da se proglašava državnom garancijom, uz uslov da nema izričitih ili neizričitih elemenata garancije.

2. PRIMJENJIVOST ČLANA 87 STAV 1

2.1. Opšte napomene

Članom 87 stav 1 Ugovora navodi se da svaka pomoć koju dodjeljuje država članica ili koja se dodjeljuje kroz izvore države u bilo kom obliku, a koja narušava ili prijeti da naruši tržišnu konkurenciju stavljajući određena privredna društva ili proizvodnju određenih roba u povoljniji položaj, nije u skladu sa slobodnim tržištem u onoj mjeri u kojoj utiče na trgovinu između država članica.

Ovi opšti uslovi jednako se primjenjuju na garancije. Za druge oblike mogućih pomoći, garancije koje je direktno dala država, tj. centralne, regionalne ili lokalne vlasti, kao i garancije koje su kroz izvore države dali drugi organi pod kontrolom države, kao na primjer preduzetnici, a koja se mogu pripisati državnim organima³, mogu se smatrati državnom pomoći.

Kako bi se izbjegla svaka sumnja, pojam državnih izvora trebalo bi pojasniti u vezi sa državnim garancijama. Pogodnost državne garancije je ta da rizik povezan sa garancijom snosi država. Za to prihvatanje rizika od strane države, u normalnim okolnostima, trebalo bi da se plati odgovarajuća naknada. Ako se država odrekne te naknade, to istovremeno predstavlja korist za privrednih društava i iscrpljivanje državnih sredstava. U skladu s tim, čak i ako se nikad ne izvrši plaćanje prema uslovima iz garancija, svejedno se radi o državnoj pomoći u smislu člana 87 stav 1. Pomoć je dodijeljena u trenutku kada se garancija izdaje, a ne u trenutku kada se ona poziva na naplatu ili u trenutku kada se izvršava plaćanje prema uslovima iz garancije. Da li garancija predstavlja državnu pomoć ili ne, i ako je predstavlja, koliki je mogući iznos te državne pomoći, procjenjuje se u trenutku kada se garancija izdaje.

U tom kontekstu, Komisija želi da istakne da analiza prema pravilima o državnoj pomoći ne pretpostavlja usklađenost date mjere sa drugim odredbama Ugovora.

2.2. Pomoć zajmoprimcu

Obično je korisnik pomoći zajmoprimac. Kao što je naznačeno u tački 2.1, preuzimanje rizika obično bi trebalo da se nadoknadi odgovarajućom premijom. Kada zajmoprimac ne mora da plati premiju ili plaća nisku premiju, on stiče prednost. U poređenju sa situacijom u kojoj nema garancija, državna garancija omogućava zajmoprimcu postizanje boljih finansijskih uslova za kredit od onih koji su inače dostupni na finansijskim tržištima. Uz pomoć državne garancije zajmoprimac obično može da ostvari niže kamatne stope i/ili ponudi slabije instrumente obezbjeđenja. U nekim slučajevima, zajmoprimac bez državne garancije ne bi pronašao finansijsku instituciju spremnu da mu odobri zajam pod bilo kakvim uslovima. Državne garancije mogu na taj način da olakšaju osnivanje novih preduzeća i omoguće određenim privrednim subjektima da pribave sredstva kako bi započeli nove poslove ili jednostavno nastavili poslovanje. Na isti način, državna garancija može da pomogne preivrednom društvu u teškoćama da ostane aktivan umjesto da nestane ili bude restrukturiran, čime se potencijalno mogu narušiti uslovi konkurencije.

2.3. Pomoć zajmodavcu

2.3.1. Bez obzira na to što je korisnik pomoći obično zajmoprimac, ne može se isključiti da će u određenim okolnostima zajmodavac takođe direktno imati koristi od pomoći. Na primjer, naročito ako je državna garancija data naknadno (*ex post*) u vezi sa zajmom ili drugom finansijskom obavezom koja je već izdata, a bez izmjene uslova tog zajma ili finansijske obaveze, odnosno ako

³ Vidjeti Predmet C-482/99, Francuska protiv Komisije (Stardust) [2002] ECR I-4397.

je jedan zajam sa garancijom iskorišćen kako bi se otplatio drugi zajam bez garancija istoj kreditnoj instituciji, tada se takođe može reći da postoji pomoć zajmodavcu budući da je sigurnost zajma povećana. Kada garancija sadrži pomoći u korist zajmodavca, treba imati u vidu da takva pomoć, u načelu, može predstavljati operativnu pomoć.

2.3.2. Garancija se razlikuje od ostalih mjera državnih pomoći, kao što su bespovratna sredstva ili poreske olakšice, zbog toga što u slučaju garancija država takođe stupa u pravni odnos sa zajmodavcem. Stoga je potrebno da razmotri moguće posljedice nezakonito dodijeljene državne pomoći po treća lica. U slučaju državnih garancija za kredite to se uglavnom odnosi na finansijske kreditne institucije. U slučaju garancija za obveznice koje su izdate kako bi se privredno društvo finansiralo, to se odnosi na finansijske institucije uključene u izdavanje obveznica. Pitanje utiče li nezakonitost pomoći na pravne odnose između države i trećih lica potrebno je utvrditi prema nacionalnom zakonodavstvu. Nacionalni sudovi mogu biti dužni da ispitaju sprečava li nacionalno pravo izvršenje ugovora o garancijama, pa bi u tom slučaju, prema stavu Komisije, trebalo voditi računa i o tome krši li se pravo Zajednice. U skladu sa tim, zajmodavci bi, kao uobičajenu mjeru opreza, mogli biti zainteresovani da provjere da li su prilikom dodjele garancija poštovana pravila Zajednice o državnoj pomoći. Države članice bi trebale da budu u mogućnosti da osiguraju poslovni broj pod kojim se pojedini predmet individualne pomoći ili šeme vodio pred Komisijom, kao i eventualno kopiju odluke Komisije koja nije klasifikovana kao povjerljiva, zajedno sa odgovarajućom referencom na Službeni list Evropske unije u kojem je odluka objavljena. Komisija će da učini najviše što može kako bi, na transparentan način, učinila dostupnim informacije o predmetima i šemama koje je odobrila.

3. USLOVI KOJI ISKLJUČUJU POSTOJANJE POMOĆI

3.1. Opšta razmatranja

Ako pojedinačna garancija ili šema garancija koje je izdala država ne donosi nikakvu prednost privrednom društvu, ono ne predstavlja državnu pomoć.

U tom kontekstu, kako bi se odredilo dodjeljuje li se pomoć kroz garanciju ili šemu garancija, Sud je u svojim nedavnim presudama⁴ potvrdio da bi Komisija trebalo da temelji svoju ocjenu na načelu ulagača koji djeluje u tržišnoj ekonomiji (u daljem tekstu: »načelo tržišnog ulagača«). Dakle, trebalo bi uzeti u obzir efektivne mogućnosti privrednog društva – korisnika za dobijanje identičnih finansijskih sredstava kroz pristup tržištu kapitala. Kada novi izvor finansiranja postane dostupan pod uslovima koji bi bili prihvatljivi privatnom subjektu pod uobičajenim uslovima tržišne ekonomije⁵, ne radi se o državnoj pomoći.

Kako bi se olakšala ocjena o tome je li ispunjeno načelo tržišnog ulagača za datu mjeru garancija, Komisija u ovom poglavlju navodi niz uslova dovoljnih za nepostojanje pomoći. Pojedinačne garancije obuhvaćene su tačkom 3.2., sa jednostavnijom opcijom za mala i srednja preduzeća u tački 3.3. Šeme garancija obuhvaćene su tačkom 3.4., sa jednostavnijom opcijom za mala i srednja preduzeća u tački 3.5.

3.2. Pojedinačne garancije

Što se tiče pojedinačnih državnih garancija, Komisija smatra da je ispunjavanje svih sljedećih uslova dovoljno kako bi se isključila prisutnost državne pomoći.

⁴ Vidjeti Predmet C-482/99 koji se spominje u fusnoti 3.

⁵ Vidjeti Saopštenje Komisije o primjeni člana 92 i 93 Ugovora o EZ-u na državne akcije (Bilten Evropskih zajednica br. 9-1984); Grupni predmeti 296/82 i 318/82, Netherlands and Leeuwarder Papierwarenfabriek BV protiv Komisije [1985] ECR 809, stav 17. Saopštenje Komisije o primjeni člana 92 i 93 Ugovora o EZ-u i člana 61 Sporazuma o Evropskom ekonomskom prostoru u sektoru vazduhoplovstva (SL C 350, 10.12.1994, str. 5), tačke 25. i 26.

(a) Zajmoprimac se ne nalazi u finansijskim teškoćama.

Kako bi se donijela odluka da li se zajmoprimac smatra privrednim društvom u finansijskim teškoćama, potrebno se pozvati na definiciju sadržanu u Smjernicama Zajednice o državnoj pomoći za spašavanje i restrukturiranje privrednih društava u teškoćama⁶. Mala i srednja preduzeća (MSP) koja postoje kraće od tri godine ne smatraju se privrednim društvima u teškoćama u tom periodu za potrebe ovog Saopštenja.

(b) Obim garancija može se pravilno izmjeriti u trenutku njene dodjele. Ovo znači da garancija mora biti vezana za određenu finansijsku transakciju, za unaprijed utvrđeni maksimalni iznos i mora biti vremenski ograničena.

(c) Garancija ne pokriva više od 80% neotplaćenog dijela zajma ili druge finansijske obaveze; ovo ograničenje ne primjenjuje se za garancije koje pokrivaju dužničke hartije od vrijednosti⁷.

Ako je finansijska obaveza u potpunosti pokrivena državnom garancijom, Komisija smatra da je zajmodavac manje motivisana da pravilno procijeni, osigura i minimizira rizik koji proizlazi iz kreditiranja, te je od velikog značaja da ispravno procijeni kreditnu sposobnost dužnika. Takvu procjenu rizika isto tako ne mora uvijek da izvrši državni garant, usljed nedostatka načina da to učini. Nedostatak motivacije za minimiziranje rizika nevraćanja zajma može da podstakne zajmodavca da ugovori zajmove sa većim komercijalnim rizikom od uobičajenog, te se na taj način može povećati iznos visokorizičnih garancija u državnom portfoliju.

Ograničenje od 80% ne odnosi se na javne garancije dodijeljene za finansiranje kompanija čija je jedina djelatnost pravilno dodijeljena usluga od opšteg ekonomskog interesa⁸ i kada je tu garanciju dao državni organ koji je i dodijelio tu uslugu. Ograničenje od 80% važi ako predmetna kompanija pruža druge usluge od opšteg ekonomskog interesa ili obavlja druge ekonomske djelatnosti.

Kako bi se osiguralo da zajmodavac u stvarnosti snosi dio rizika, posebna pažnja mora se obratiti na sljedeća dva aspekta:

- kada se iznos zajma ili finansijske obaveze smanjuje tokom vremena, na primjer zato što je počelo otplaćivanje zajma, garantovani iznos mora srazmjerno da se smanjuje, na takav način da u svakom trenutku garancija ne pokriva više od 80% neotplaćenog dijela zajma ili finansijske obaveze,
- zajmodavac i garant moraju gubitke da snose proporcionalno i na jednak način. Isto tako, neto iznos naplate (tj. prihodi umanjeni za troškove naplate potraživanja) ostvaren naplatom duga iz sredstava obezbjeđenja koje je dao zajmoprimac moraju proporcionalno umanjiti gubitke koje snose zajmodavac i garant. Za garancije prvog gubitka, gdje se gubici prvo pripisuju garantu, a tek onda zajmodavcu, smatraće se kao mjere koje mogu da sadrže elemente pomoći.

Ako država članica želi da odobri garanciju preko granice od 80% i tvrdi da ona ne predstavlja pomoć, tu tvrdnju mora uredno da obrazloži, na primjer na osnovu strukture cjelokupne transakcije, i da je prijavi

⁶ SL C 244, 1.10.2004, str. 2.

⁷ Za definiciju »dužničkih hartija od vrijednosti« vidjeti član 2 stav 1 tačku (b) Direktive 2004/109/EZ Evropskoga parlamenta i Savjeta od 15. decembra 2004. godine o usklađivanju zahtjeva za transparentnost u vezi sa informacijama o izdavaocima čijim hartijama od vrijednosti se trguje na uređenom tržištu, a kojom se izmjenjuje i dopunjuje Direktiva 2001/34/EZ (SL L 390, 31.12.2004, str. 38). Direktiva kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Direktivom 2008/22/EZ (SL L 76, 19.3.2008, str. 50).

⁸ Takva usluga od opšteg ekonomskog interesa mora da bude usklađena sa pravilima Zajednice, kao što je Odluka Komisije 2005/842/EZ od 28. novembra 2005. godine o primjeni člana 86 stav 2 Ugovora o EZ-u na državne pomoći u obliku naknade za javnu uslugu dodijeljene određenim preduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od opšteg ekonomskog interesa (SL L 312, 29.11.2005, str. 67) i okvir zajednice za državne pomoći u obliku naknade za javne usluge (SL C 297, 29.11.2005, str. 4).

Komisiji kako bi garancija mogla da se pravilno ocijeni u pogledu njenog mogućeg karaktera državne pomoći.

(d) Za garanciju je plaćena tržišno ojentisana cijena.

Kao što je nevedeno u tački 2.1, preuzimanje rizika se, po pravilu, mora naknaditi odgovarajućom premijom na garantovani ili kontragarantovani iznos. Kada je cijena plaćena za garanciju najmanje jednaka odgovarajućoj referentnoj tržišnoj premiji za garancije koja se može pronaći na finansijskim tržištima, garancija ne sadrži elemente pomoći.

Ako se odgovarajuća referentna vrijednost za premije garancija ne može naći na finansijskim tržištima, ukupni finansijski trošak garantovanog zajma, uključujući kamatnu stopu na zajam i premiju za garancije, mora da se uporedi sa tržišnom cijenom sličnog zajma bez garancije.

U oba slučaja, kako bi se odredila odgovarajuća tržišna cijena, moraju se uzeti u obzir karakteristike garancija i osnovnog zajma. Ovo uključuje: iznos i trajanje transakcije; sredstva obezbjeđenja koja je dao zajmoprimac i druga iskustva relevantna za procjenu stope naplate; vjerovatnoću neizvršenja obaveza od strane zajmoprimca, s obzirom na njegovu finansijsku situaciju, sektor djelatnosti i očekivanja, kao i druge ekonomske uslove. Ova analiza bi prvenstveno trebala da omogući klasifikaciju zajmoprimca prema stepenu rizika. Ovu klasifikaciju može da pruži međunarodno priznata agencija za rangiranje, ili, ako je dostupan, interni rejtinga koji koristi banka koja odobrava predmetni zajam. Komisija želi da ukaže na vezu između rejtinga i stope neizvršavanja obaveza koju su utvrdile međunarodne finansijske institucije, čiji su podaci javno dostupni⁹. Kako bi ocijenila da li je premija u skladu sa tržišnim cijenama, država članica može da sprovede poređenje cijena koje na tržištu plaćaju slično rangirana privredna društva.

Prema tome, Komisija ne prihvata da premija za garanciju bude određena po jedinstvenoj stopi koja se smatra odgovarajućom za čitav sektor.

3.3. Vrednovanje pojedinačnih garancija za MSP-a

Izuzetno, ako je zajmoprimac malo ili srednje preduzeće¹⁰, Komisija može odstupajući od tačke 3.2. alineja (d) da prihvati jednostavniju ocjenu uključuje li garancija zajma pomoć ili ne. U tom slučaju, ako su zadovoljeni drugi uslovi opisani u tački 3.2. alinejama (a), (b) i (c), smatralo bi se da državna garancija ne predstavlja pomoć ako se na iznos za koji efektivno garantuje država plaća minimalna godišnja premija (»premija sigurne luke«¹¹) predstavljena u sljedećoj tabeli, a koja se zasniva na ocjeni koju je dobio zajmoprimac¹²:

⁹ Kao što je tabela 1 o kreditnim ocjenama agencija koja se može naći u Radnom dokumentu Banke za međunarodna poravnanja br. 207, dostupnom na: <http://www.bis.org/publ/work207.pdf>

¹⁰ »mala i srednja preduzeća« odnosi se na mala i srednja preduzeća kao što su definisani u Prilogu 1 Regulative (EZ-a) br. 70/2001 o primjeni čl. 87 i 88 Ugovora o EZ-u na državnu pomoć malim i srednjim preduzećima (SL L 10, 13.1.2001, str. 33). Regulativa kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Regulativom (EZ-a) br. 1976/2006 (SL L 368, 23.12.2006., str. 85).

¹¹ Ove premije sigurne luke određene su prema maržama utvrđenima za zajmove slično ocjenjenim preduzetnicima u Saopštenju Komisije o preoblikovanju metode za određivanje referentnih i diskontnih stopa (SL C 14, 19.1.2008, str.6). Slijedeći istraživanje koje je Komisija naručila na tu temu: (http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/studies_reports/full_report.pdf, vidjeti stranice 23. i 156-159. istraživanja), uzeto je u obzir opšte sniženje od 20 baznih bodova. Ovo sniženje podudara se sa razlikom u maržama za sličan rizik između zajma i garancije kako bi se uzeli u obzir dodatni troškovi izričito vezani za zajmove.

¹² Tabela se odnosi na klase ocjena Standard&Poor'sa, Fitcha i Moody'sa, agencija za rangiranje koje bankovni sektor najčešće koristi kako bi se povezao sa sopstvenim sistemom rangiranja, kao što je opisano u tački 3.2. alineji (d). Međutim, ocjene ne moraju da se pribave baš od ovih agencija. Nacionalni sistemi rangiranja i sistemi rangiranja koje koriste banke kako bi ocijenile vjerovatnoću neizvršavanja obaveza jednako su prihvatljivi, uz uslov da pružaju

Kreditni kvalitet	Standard & Poor's	Fitch	Moody's	Godišnja minimalna sigurna premija („premija sigurne luke“)
Najviši kvalitet	AAA	AAA	Aaa	0,4 %
Vrlo visoka sposobnost plaćanja	AA +	AA +	Aa 1	0,4 %
	AA	AA	Aa 2	
	AA –	AA –	Aa 3	
Visoka sposobnost plaćanja	A +	A +	A 1	0,55 %
	A	A	A 2	
	A –	A –	A 3	
Dovoljna sposobnost plaćanja	BBB +	BBB +	Baa 1	0,8 %
	BBB	BBB	Baa 2	
	BBB –	BBB –	Baa 3	
Sposobnost plaćanja osjetljiva na nepovoljne okolnosti	BB +	BB +	Ba 1	
	BB	BB	Ba 2	2%
	BB –	BB –	Ba 3	
Sposobnost plaćanja vjerovatno će biti umanjena u nepovoljnim okolnostima	B +	B +	B 1	3,8 %
	B	B	B 2	
	B –	B –	B 3	6,3 %
Sposobnost plaćanja zavisna od kontinuiranih povoljnih okolnosti	CCC +	CCC +	Caa 1	Nije moguće odrediti godišnju minimalnu sigurnu premiju (safe-harbour)
	CCC	CCC	Caa 2	
	CCC –	CCC –	Caa 3	
	CC	CC		
		C		
U stečaju ili blizu stečaja	SD	DDD	Ca	Nije moguće odrediti godišnju minimalnu sigurnu premiju (safe-harbour)
	D	DD	C	
		D		

jednogodišnju vjerovatnoću neizvršavanja obaveza budući da agencije za rangiranje koriste tu brojku u ocjenjivanju privrednih društava. Drugi sistemi trebalo bi da omoguće sličnu klasifikaciju prema ovom ključu rangiranja.

Napomena: Ovo je tabela iz Ispravke Saopštenja Komisije o primjeni čl. 87 i 88 Ugovora o EZ na državnu pomoć u obliku garancija (SL C 244, 25.9.2008., str. 11)

»Premije sigurne luke« primjenjuju se na stvarni iznos garancija ili iznos kontragarancije koje daje država na početku svake predmetne godine. One moraju da se shvate kao najniži iznos koji mora da se primijeni u slučaju kompanije čija je kreditna ocjena makar jednaka onoj iz tabele¹³.

U slučaju jedne premije za garanciju plaćene unaprijed, za garanciju zajma, smatra se da nije pomoć ako je premija makar jednaka sadašnjoj vrijednosti gore prikazanih budućih premija za garancije, pri čemu se kao diskontna stopa koristi odgovarajuća referentna stopa¹⁴.

Kao što je opisano u gornjoj tabeli, kompanije sa ocjenom koja odgovara CCC/Caa ili s lošijom ocjenom, ne mogu da koriste ovu pojednostavljenu metodologiju.

Za MSP koja nemaju kreditnu istoriju ili ocjenu zasnovanu na bilansnom pristupu, kao što su određene kompanije posebne namjene ili novoosnovane (start-up) kompanije, »premija sigurne luke« postavljena je na 3,8%, ali nikad ne može biti niža od premije koja bi se primijenila na društvo ili društva majke-kompanije.

Ove marže mogu da se mijenjaju s vremena na vrijeme, kako bi se uzela u obzir situacija na tržištu.

3.4. Šeme garancija

Za šemu državnih garancija Komisija smatra da ispunjavanje svih sljedećih uslova isključuje prisutnost državne pomoći:

- (a) šema je zatvorena za zajmoprimce u finansijskim teškoćama (vidjeti detalje u tački 3.2. alineji(a));
- (b) obim garancija može se pravilno odrediti u trenutku dodjele. Ovo znači da garancije moraju biti vezane za određene finansijske transakcije, za unaprijed utvrđeni maksimalni iznos i da moraju da budu vremenski ograničene;
- (c) garancije ne pokrivaju više od 80% svakog neotplaćenog zajma ili druge finansijske obaveze (vidjeti detalje i izuzetke u tački 3.2. alineji (c));
- (d) uslovi šeme bazirani su na realnoj procjeni rizika tako da ga premije koje plaćaju korisnici čine, u svakom slučaju, samofinansirajućim. Samofinansirajuću prirodu šeme i pravilnu orijentaciju rizika Komisija vidi kao pokazatelje da su premije garancija koje se u šemi naplaćuju u skladu sa tržišnim cijenama.

To znači da je potrebno ocijeniti rizik svake nove garancije, na osnovu svih relevantnih činilaca (kvalitet zajmoprimca, osiguranja, trajanje garancije, itd.). Na osnovu analize rizika potrebno je da se odrede klase rizika¹⁵, garanciju je potrebno klasifikovati u jednu od tih klasa rizika i naplatiti odgovarajuću premiju garancija na iznos garancije ili iznos kontragarancije;

- (e) kako bi se dobila pravilna i postupna ocjena može li se šema sama finansirati, adekvatnost nivoa premija mora da se preispita makar jednom godišnje, na osnovu stvarne stope gubitaka šeme u

¹³ Na primjer, privredno društvo kojem banka dodijeli kreditnu ocjenu koja odgovara ocjeni BBB-/Baa3 trebalo bi da naplati godišnju premiju na garancije od barem 0,8% na iznos za koji efektivno garantuje država na početku svake godine.

¹⁴ Vidjeti Obavještenje pomenuto u fusnoti 11 gdje se navodi: »Referentna stopa takođe se koristi kao diskontna stopa u izračunavanju sadašnjih vrijednosti. U tu se svrhu, u načelu koristi osnovna stopa uvećana za fiksni iznos od 100 baznih bodova“ (str. 4).

¹⁵ Vidjeti detaljnije u fusnoti 12.

ekonomski opravdanom vremenskom periodu, a premije treba, u skladu sa tim, da se prilagode ako postoji rizik da šema više neće moći da se samofinansira. To prilagođavanje se može primijeniti na sve izdate i buduće garancije ili samo na buduće;

- (f) kako bi bile u skladu sa tržišnim cijenama, uračunate premije moraju da pokrivaju uobičajene rizike vezane za izdavanje garancija, administrativne troškove šeme, kao i godišnju nadoknadu za adekvatni kapital, čak i ako on uopšte nije prikupljen ili je prikupljen samo dijelom.

Što se tiče administrativnih troškova, oni bi trebalo da uključuju makar troškove posebne i početne ocjene rizika, kao i troškove nadzora rizika i upravljanja rizikom vezane za dodjelu i upravljanje garancijom.

Što se tiče naknade za kapital, Komisija primjećuje da za uobičajene garante važe pravila vezana za obavezni kapital, pa su u skladu sa tim pravilima prisiljeni da formiraju osnovni kapital kako ne bi otišli u stečaj kada dođe do varijacija u godišnjim gubicima proizašlim iz garancija. Šeme državnih garancija obično nisu obuhvaćene takvim pravilima, pa i nije potrebno da se stvaraju takve rezerve. Drugim riječima, svaki put kad gubici koji proizlaze iz garancija pređu prihode od premija za garancije, manjak se jednostavno pokrije iz državnog budžeta. Kako bi se izbjegla ova nepodudarnost i kako bi se državi nadoknadio rizik koji preuzima, Komisija smatra da premije za garancije treba da pokrivaju naknadu za adekvatni kapital.

Komisija smatra da ovaj kapital treba da iznosi 8%¹⁶ nedospjelih garancija. Za garancije dodijeljene privrednim društvima čija ocjena odgovara ocjeni AAA/AA- (Aaa/Aa3), iznos kapitala koji treba da se nadoknadi može se smanjiti na 2% neotplaćenih garancija. Takođe, što se tiče garancija koje su dodijeljene priverednim društvima čija ocjena odgovara ocjeni A+/A- (A1/A3), iznos kapitala koji je potrebno da se nadoknadi može se smanjiti na 4% neotplaćenih garancija.

Uobičajena naknada za ovaj kapital sastoji se od premije rizika koju je moguće uvećati za nerizičnu kamatnu stopu.

Premija rizika mora da se plati državi za odgovarajući iznos kapitala u svim slučajevima. Prema svojoj praksi, Komisija smatra da uobičajena premija rizika za osnovni kapital iznosi makar 400 baznih bodova i da takva premija treba da bude uključena u premiju za garancije koje se računaju korisnicima¹⁷.

Ako šema, kao što je slučaj u većini šema državnih garancija, ne primi nikakav kapital i prema tome država ne daje novčani doprinos, ne mora da se uzima u obzir nerizična kamatna stopa. Sa druge strane, ako država efektivno osigura osnovni kapital, država snosi troškove zajma tog kapitala i šema ima koristi od tog novca tokom mogućih daljih ulaganja. Prema tome, državi mora da se plati nerizična kamatna stopa na obezbijeđeni iznos. Dalje, taj trošak bi trebalo da se naplati iz finansijskih prihoda šeme, pa ne mora nužno da ima uticaj na visinu premije za garancije¹⁸. Komisija smatra da se prinos

¹⁶ Odgovara obaveznom kapitalu utvrđenom u članu 75 Direktive 2006/48/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 14. juna 2006. godine koja se odnosi na osnivanje i poslovanje kreditnih institucija (SL L 177, 30.6.2006, str. 1) uz uzimanje u obzir njenog Priloga VI. (stav 41. i dalje).

¹⁷ Za garanciju privrednom društvu sa ocjenom BBB, koji iznosi 100, izdvojene rezerve, prema tome, iznose 8. Primjenom 400 baznih bodova (ili 4%) na taj iznos dobiju se godišnji troškovi kapitala od $8\% \times 4\% = 0,32\%$ iznosa garancije, što će u skladu sa tim imati uticaja na cijenu garancija. Ako je jednogodišnja stopa neizvršavanja obaveza koju šema predviđa za ovog privrednih društava jednaka na primjer 0,35% i ako se godišnji administrativni troškovi procjenjuju na 0,2%, cijena garancije koja se ne smatra kao pomoć biće 0,77% godišnje.

¹⁸ U tom slučaju, uzevši da je nerizična stopa 5%, godišnji trošak rezervi koje treba da se izdvoje biće, za istu garanciju u iznosu 100 i rezerve u iznosu $8,8\% \times (4\% + 5\%) = 0,72\%$ iznosa garancije. Uz iste pretpostavke (stopa neizvršavanja obaveza 0,35% i administrativni troškovi od 0,1%) cijena garancija bila bi 0,77% godišnje uz dodatni trošak od 0,4% koji bi šema trebala da plaća državi.

na desetogodišnje državne obveznice može koristiti kao adekvatna zamjena za nerizičnu stopu, koja je uzeta kao uobičajeni prinos na kapital;

- (g) Kako bi se osigurala transparentnost, šema mora sadržati uslove po kojima će se ubuduće odobravati garancije, kao što su dovoljno visoke ocjene privrednih društava, i ako je primjenjivo, prema sektoru i veličinu, maksimalni iznos i trajanje garancija.

3.5. Vrednovanje šema garancija za MSP

Imajući u vidu posebnu situaciju MSP, kao i to kako bi se olakšao njihov pristup finansiranju, posebno kroz upotrebu šema garancija, za takva preduzeća postoje dvije posebne mogućnosti:

- korišćenje »premija sigurne luke« kako su definisane za pojedinačne garancije za mala i srednja preduzeća,
- vrednovanje šema garancija kao takvih, dopuštajući primjenu jedinstvene premije i izbjegavajući potrebu za pojedinačnim rangiranjem korisnika – malih i srednjih preduzeća.

Uslovi za korišćenje oba pravila su sljedeći:

Korišćenje premija sigurne luke u šemama garancija za mala i srednja preduzeća

U skladu sa predlogom za pojednostavljenje kod pojedinačnih garancija, šeme garancija u korist MSP-a mogu se u načelu takođe smatrati samofinansirajućim i ne predstavljaju državnu pomoć ako se primjenjuju minimalne »premije sigurne luke« navedene u tački 3.3., a zasnovane na ocjenama preduzeća¹⁹. Drugi uslovi izloženi u tački 3.4. alinejama (a), (b) i (c), kao i u tački 3.4. alineja (g) još uvijek moraju biti ispunjeni, a za uslove izložene u tački 3.4. alinejama (d), (e) i (f) smatra se da su ispunjeni korišćenjem minimalnih godišnjih premija izloženih u tački 3.3.

Korišćenje pojedinačnih premija u šemama garancija za mala i srednja preduzeća

Komisija je svjesna da je sprovođenje pojedinačnog ocjenjivanja rizika za svakogzajmoprimca skup proces, koji možda i nije opravdan, u slučaju kada šema obuhvata veliki broj malih zajmova kod kojih on predstavlja instrument za objedinjavanje rizika.

Prema tome, kada se šema tiče samo garancija za MSP-a i kada iznos garancija ne prelazi prag od 2,5 miliona EUR po kompaniji u toj šemi, Komisija može da prihvati, nezavisno od tačke 3.4. alineje (d), jedinstvenu godišnju premiju za garancije za sve zajmoprimce. Međutim, kako se garancije dodijeljene kroz takvu šemu ne bi smatrale državnom pomoći, šema mora da nastavi da se finansira sama i svi drugi uslovi u tački 3.4. alinejama (a), (b) i (c), kao i u tački 3.4. alineji (e), (f) i (g) još uvijek moraju biti ispunjeni.

3.6. Nepostojanje automatske klasifikacije u državnu pomoć

Neispunjavanje nekog od uslova navedenih u tačkama 3.2. do 3.5. ne znači da se takva garancija ili šema garancija automatski smatra državnom pomoći. Ako postoji sumnja predstavlja li garancija ili šema garancija državnu pomoć, to je potrebno prijaviti Komisiji.

4. GARANCIJA SA ELEMENTOM POMOĆI

4.1. Uopšteno

Kada pojedinačna garancija ili šema garancija nije u skladu sa načelom tržišnog ulagača, smatra se da ona predstavlja državnu pomoć. Prema tome, element državne pomoći treba da se kvantifikuje kako bi se

¹⁹ Ovo uključuje odredbu prema kojoj je za male i srednje preduzeća koji nemaju kreditnu prošlost ili ocjenu zasnovanu na bilansnom pristupu, premija sigurne luke postavljena na 3,8%, ali nikad ne može biti niža od premije koja bi se primijenila na društva majke-kompanije.

provjerilo može li pomoć biti u skladu sa određenim izuzecima za državne pomoći. Načelno, elementom državne pomoći smatra se razlika između odgovarajuće tržišne cijene garancije date pojedinačno ili kroz šemu, i stvarne cijene plaćene za tu mjeru.

Dobijeni godišnji ekvivalenti bespovratne novčane pomoći treba diskontovati na njihovu sadašnju vrijednost primjenom referentne stope, zatim ih treba sabrati da bi se dobio ukupan ekvivalent bespovratne pomoći.

U izračunavanju elementa pomoći u garanciji, Komisija posvećuje posebnu pažnju sljedećim elementima:

(a) da li je u slučaju pojedinačnih garancija zajmoprimac u finansijskim teškoćama. Odnosno, da li u slučaju šema garancija, kriterijumi opravdanosti šeme pružaju mogućnost za isključenje takvih privrednih društava (vidjeti detalje u tački 3.2. alineja (a)).

Komisija primjećuje da bi za kompanije u teškoćama, tržišni garant, ako postoji, u trenutku davanja garancija naplatio visoku premiju zbog očekivane stope neizvršenja ugovornih obaveza. Ako vjerovatnoća da zajmoprimac neće biti sposoban da otplati kredit postane naročito visoka, takva tržišna stopa možda neće postojati, i, u izuzetnim okolnostima, element pomoći kod garancije može da poprimi visinu iznosa koji ta garancija zaista pokriva;

(b) li se obim svake garancije može pravilno odrediti u trenutku njene dodjele.

Ovo znači da garancije moraju da budu vezane za određenu finansijsku transakciju, za unaprijed utvrđen maksimalni iznos i vremenski ograničene. U vezi sa tim, Komisija u načelu smatra da neograničene garancije nisu u skladu sa članom 87 Ugovora;

(c) da li garancije više od 80% svakog neotplaćenog kredita ili druge finansijske obaveze (vidjeti detalje i izuzetke u tački 3.2. alineja (c)).

Kako bi se osiguralo da zajmodavac ima stvarnu motivaciju da pravilno procijeni, osigura i minimizira rizik koji proizlazi iz kreditne transakcije, a posebno da pravilno procijeni kreditnu sposobnost zajmoprimca, Komisija smatra da bi procenat od najmanje 20% rizika koji nije pokriven državnom garancijom trebalo da snosi zajmodavac²⁰ kako bi pravilno osigurao svoje kredite i minimizirao rizik vezan za transakciju. Prema tome, Komisija u načelu detaljnije ispituje svaku garanciju ili šemu garancija koja pokriva finansijsku transakciju u potpunosti (ili skoro u potpunosti) osim ako ga država članica uredno opravda, na primjer, specifičnom prirodom same transakcije;

(d) da li su posebne karakteristike garancije i zajma (ili druge finansijske obaveze) uzete u obzir kada se određivala tržišna premija za garanciju, na osnovu čega je u poređenju sa premijom koja je stvarno i plaćena izračunat element pomoći (vidjeti detalje u tački 3.2. alineja (d)).

4.2. Element pomoći u pojedinačnim garancijama

Kod pojedinačnih garancija, ekvivalent bespovratne novčane pomoći, treba da se računa kao razliku između tržišne cijene garancije i cijene koja je stvarno plaćena.

Kada tržište ne pruža garancije za predmetnu vrstu transakcije, ne postoji tržišna cijena za garanciju. U tom slučaju, element pomoći treba da se računa na isti način kao i ekvivalent bespovratne pomoći kod subvencionisanog (povoljnog) kredita, odnosno kao razliku između specifične tržišne kamatne stope koju bi to preduzeće snosilo bez garancije i kamatne stope, nakon što se odbiju sve plaćene premije. Ako ne postoji tržišna kamatna stopa i ako država članica želi da koristi referentnu kamatnu stopu kao zamjenu,

²⁰ Ovo se bazira na pretpostavci da kompanija pruža odgovarajuće instrumente osiguranja državi i kreditnoj instituciji.

Komisija naglašava da uslovi propisani u saopštenju o referentnim stopama²¹ važe i za izračunavanje intenziteta pomoći kod pojedinačne garancije. Ovo znači da se posebna pažnja mora posvetiti dodatku (marži), koju je potrebno dodati na osnovnu stopu kako bi se uzeo u obzir relevantni profil rizika vezan za transakcijom koja se pokriva, privrednim društvom kojima je garancija data i kolateralima koje je pružio.

4.3. Element pomoći u pojedinačnim garancijama za MSP-a

Za MSP-a moguće je primijeniti pojednostavljeni sistem procjene, predviđen u tački 3.3. U tom slučaju, ako premija za datu garanciju ne odgovara vrijednosti koja je postavljena kao minimum za tu rejting klasu, razlika između ovog minimalnog nivoa i naplaćene premije smatra se državnom pomoći. Ako garancija traje duže od godine dana, godišnji manjak diskontuje se koristeći važeću referentnu kamatnu stopu²².

Komisija može da prihvati odstupanje od ovih pravila samo u slučajevima za koje je predmetna država članica pružila jasne dokaze i uredno ih opravdala. U tim slučajevima ipak se mora poštovati pristup zasnovan na procjeni rizika.

4.4. Element pomoći u šemama garancija

Za šeme garancija, ekvivalent bespovratne novčane pomoći za svaku pojedinačnu garanciju unutar šeme predstavlja razlika između stvarno naplaćene premije (ukoliko postoji) i premije koja bi trebalo da bude naplaćena u ekvivalentnoj šemi bez pomoći, ustanovljenoj u skladu sa uslovima propisanim u tački 3.4. Navedene teorijske premije iz kojih se izračunava element pomoći, prema tome, moraju da pokriju uobičajene rizike vezane za garanciju, kao i administrativne i kapitalne troškove²³. Ovaj način računanja ekvivalenta bespovratne pomoći ima za cilj da obezbijedi da je i u srednjem i dugom roku, ukupan iznos pomoći dodijeljen unutar šeme jednak novčanim sredstvima koja državni organi uplate kako bi pokrili deficit šeme.

Budući da se, u slučaju šema državnih pomoći, možda ne znaju specifične karakteristike pojedinačnih slučajeva u trenutku kada se šema ocjenjuje, element pomoći mora da se procjeni upućivanjem na odredbe same šeme.

Elementi pomoći u šemama garancija mogu takođe da se izračunaju i pomoću metodologija koje je Komisija već odobrila nakon njihove prijave u skladu sa Regulativom koju je Komisija usvojila u oblasti državne pomoći, kao što je Regulativa Komisije (EZ-a) br. 1628/2006. od 24. oktobra 2006. godine o primjeni čl. 87 i 88 Ugovora o nacionalnim regionalnim pomoćima za ulaganja²⁴, ili Regulativa Komisije (EZ-a) br. 1857/2006 od 15. decembra 2006. godine o primjeni čl. 87 i 88 Ugovora na državnu pomoć MSP-a koji djeluju u proizvodnji poljoprivrednih proizvoda i o izmjeni Regulative (EZ-a) br. 70/2001²⁵, uz uslov da odobrena metodologija izričito navodi vrste garancija i vrste osnovnih transakcija o kojima je riječ.

Komisija može da prihvati odstupanje od ovih pravila samo u slučajevima za koje je predmetna država članica pružila jasne dokaze i uredno ih opravdala. U tim slučajevima ipak se mora poštovati pristup zasnovan na procjeni rizika.

²¹ Vidjeti Obavještenje koja se pominje u fusnoti 11.

²² Vidjeti detaljnije u fusnoti 14.

²³ Ovo izračunavanje može da se sažme, za svaku klasu rizika, kao razlika između (a) neotplaćenog iznosa pokrivenog garancijom, pomnoženog faktorom rizika za klasu rizika (gdje je »rizik« vjerovatnoća neizvršavanja ugovornih obaveza nakon uključivanja administrativnih i kapitalnih troškova), što predstavlja tržišnu premiju, i (b) plaćene premije, to jest (iznos garancije x rizik) – plaćena premija.

²⁴ SL L 302, 1.11.2006., str. 29.

²⁵ SL L 358, 16.12.2006., str. 3.

4.5. Element pomoći u šemama garancija za MSP

Dva elementa za pojednostavljivanje opisana u tački 3.5., koji se odnose na šeme garancija za MSP, mogu se koristiti i u svrhu izračunavanja pomoći. Uslovi za korišćenje oba pravila definišu se na sljedeći način:

Korišćenje »premija sigurne luke« u šemama garancija za MSP

Za MSP može se takođe koristiti pojednostavljeni sistem procjene naveden u tački 3.5. U tom slučaju, ako premija za datu kategoriju u okviru šeme garancija ne odgovara vrijednosti postavljenoj za minimum za njenu rejting klasu²⁶, razlika između ovog minimalnog nivoa i naplaćene premije, smatraće se da je pomoć²⁷. Ako garancija traje duže od godinu dana, godišnji manjak diskontuje se koristeći važeću referentnu kamatnu stopu²⁸.

Korišćenje pojedinačnih premija u šemama garancija za MSP

U pogledu ograničenijeg narušavanja tržišne konkurencije koja može nastati usljed državne pomoći dodijeljene u okviru šema garancija za MSP, Komisija smatra da, ako se šema pomoći odnosi isključivo na garancije za MSP, pri čemu iznos garancija ne prelazi prag od 2,5 miliona EUR po preivrednom društvu u okviru te šeme, Komisija može prihvatiti, odstupajući od tačke 4.4, procjenu intenziteta pomoći na nivou same šeme, bez potrebe da se vrši procjena za svaku pojedinačnu garanciju ili svaku klasu rizika unutar šeme²⁹.

5. USKLAĐENOST DRŽAVNIH POMOĆI U OBLIKU GARANCIJA SA ZAJEDNIČKIM TRŽIŠTEM

5.1. Uopšteno

Državne garancije, u okviru područja primjene člana 87 stav 1 Komisija mora da preispita sa ciljem utvrđivanja njihove usklađenosti sa zajedničkim tržištem. Prije nego što je moguće izvršiti takvu ocjenu usklađenosti, mora da se identifikuje korisnik pomoći.

5.2. Procjena

Komisija ispituje da li je takva pomoć usklađena sa zajedničkim tržištem ili ne, primjenjujući ista pravila koja se primjenjuju na mjere pomoći u drugim oblicima. Konkretno kriterijume za ocjenu usklađenosti Komisija je pojasnila i detaljno opisala u okvirima i smjernicama koje se odnose na horizontalne, regionalne i sektorske pomoći³⁰. U postupku ocjene posebno se uzimaju u obzir intenzitet pomoći, karakteristike korisnika i ciljevi koji se kroz pomoć žele ostvariti.

²⁶ Ovo uključuje mogućnost da se za mala i srednja preduzeća koji nemaju kreditnu prošlost ili ocjenu zasnovanu na bilansnom pristupu, premija sigurne luke postavi na 3,8 %, ali ona nikad ne može biti niža od premije koja bi se primijenila na društvo ili društva majke-kompanije.

²⁷ Ovo izračunavanje može se sažeti, za svaku klasu rizika, kao nedospjeli iznos garancija pomnožen sa razlikom između (a) procenta premije sigurne luke za tu klasu rizika i (b) procenta plaćene premije, to jest iznos garancije x (premija sigurne luke – plaćena premija).

²⁸ Vidjeti detaljnije u fusnoti 11.

²⁹ Ovo izračunavanje može se sažeti, bez obzira na klasu rizika, kao razlika između (a) neotplaćenog iznosa pokrivenog garancijom, pomnoženog faktorom rizika šeme (gdje je »rizik“ vjerovatnoća neizvršavanja ugovornih obaveza nakon uključivanja administrativnih i kapitalnih troškova) i (b) plaćene premije, to jest (iznos garancije x rizik) – plaćena premija.

³⁰ Vidjeti pravo tržišne konkurencije primjenjivo na državne pomoći u Evropskoj zajednici:

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/legislation.html

Za posebno zakonodavstvo državnih pomoći po sektorima, vidjeti za poljoprivredu:

http://ec.europa.eu/agriculture/stateaid/leg/index_en.htm

i za saobraćaj:

5.3. Uslovi

Komisija će prihvatiti garancije samo ako je njihovo aktiviranje ugovorno povezano sa specifičnim uslovima koji mogu uključivati i obavezno pokretanje stečajnog postupka nad korisnikom ili neki sličan postupak. Te uslove ugovorne strane moraju dogovoriti u trenutku prvobitnog odobravanja garancije. U slučaju da država članica želi da aktivira garanciju prema uslovima drugačijim od onih koji su ugovoreni na početku u trenutku dodjele, Komisija će aktiviranje garancija smatrati dodjelom nove pomoći koju je potrebno prijaviti u skladu sa članom 88 stav 3 Ugovora.

6. IZVJEŠTAJI KOJE DRŽAVE ČLANICE MORAJU DOSTAVITI KOMISIJI

U skladu s opštim obavezama monitoringa³¹, kako bi se nadalje pratila nova kretanja na finansijskim tržištima, i budući da je teško procijeniti vrijednost državnih garancija koja se mijenja tokom vremena, od posebnog je značaja kontinuirano preispitivanje u skladu sa članom 88 stav 1 Ugovora, šema državnih garancija koje je Komisija odobrila. Države članice su stoga dužne da podnose izvještaje Komisiji.

Kod šema pomoći u obliku garancija, ovi izvještaji se moraju dostaviti najmanje na kraju perioda važenja šeme garancija, kao i u trenutku prijave izmijenjene šeme. Komisija, međutim, može da zahtijeva i češće dostavljanje izvještaja, u zavisnosti od konkretnog slučaja.

Za šeme garancija za koje je Komisija donijela odluku da ne predstavljaju pomoć, a posebno za šeme za koje ne postoje pouzdani istorijski podaci, Komisija može da, prilikom donošenja odluke o nepostojanju pomoći, zahtijevati dostavljanje izvještaja, pri čemu će u svakom pojedinačnom slučaju precizirati učestalost i sadržaj obaveze izvještavanja.

Izvještaji bi trebalo da sadrže najmanje sljedeće informacije:

- (a) broj i iznos izdatih garancija;
- (b) broj i iznos neotplaćenih garancija na kraju perioda;
- (c) broj i vrijednost aktiviranih garancija (prikazanih pojedinačno) na godišnjem nivou;
- (d) godišnji prihod:
 - 1. prihod od naplaćenih premija;
 - 2. prihod od naplate;
 - 3. drugi prihodi (na primjer kamate na depozite ili ulaganja);
- (e) godišnji troškovi;
 - 1. administrativni troškovi;
 - 2. odštete plaćene za aktivirane garancije;
- (f) godišnji suficit ili deficit (razliku između prihoda i troškova); i
- (g) akumulirani suficit ili deficit od početka trajanja šeme³².

Za pojedinačne garancije potrebno je da se na sličan način izvještava o odgovarajućim informacijama, naročito onima koje se pominju u tačkama (d) do (g).

http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/state_aid/transport_en.htm

³¹ Kao što su oni navedeni posebno u Regulativi Komisije (EZ-a) br. 794/2004 od 21. aprila 2004. godine kojom se sprovodi Regulativa Savjeta (EZ-a) br. 659/1999 koja propisuje detaljna pravila za primjenu člana 93 Ugovora o EZ-u (SL L 140, 30.4.2004, str. 1). Regulativa kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Regulativom (EZ-a) br. 271/2008 (SL L 82, 25.3.2008, str. 1).

³² Ako šema traje duže od 10 godina, treba da se priloži samo posljednjih 10 godišnjih iznosa viška ili manjka.

U svim slučajevima, Komisija želi da skrene pažnju državama članicama na činjenicu da pravilno izvještavanje u kasnijem periodu podrazumijeva pravilno prikupljanje potrebnih podataka od samog početka primjene šeme, kao i njihovo akumuliranje na godišnjem nivou..

Države članice se takođe podsjećaju da, iako za pojedinačne garancije ili garancije dodijeljene u okviru šeme koje ne predstavljaju pomoć ne postoji obaveza prijavljivanja, Komisija može biti u obavezi da provjeri da li takva garancija ili šema sadrži elemente pomoći, na primjer po osnovu podnesene pritužbe. U tom slučaju, Komisija će od predmetne države članice zatražiti podatke slične onima koji su navedeni iznad za potrebe izvještavanja.

Ako izvještaj već treba da bude dostavljen u skladu sa posebnim obavezama izvještavanja ustanovljenih Regulativom o grupnom izuzeću, smjernicama ili okvirima koji se primjenjuju u oblasti državne pomoći, takvi posebni izvještaji zamjenjuju izvještaje koji treba da se dostave prema navedenoj obavezi izvještavanja o garancijama, pod uslovom da sadrže gore navedene podatke.

7. MJERE SPROVOĐENJA

Komisija poziva države članice da u pogledu novih garancija usklade svoje postojeće mjere garancija odredbama ovog Saopštenja najkasnijedo 1. januara 2010. godine.«